
Prædiken i Helligåndskirken II

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Prædiken i Helligåndskirken II	4
22. s.e.Trin.	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Prædiken i Helligåndskirken II

22. s.e.Trin.

Prædikedag 22. s.e.Trin.

Prædikedato 21. november 1943

Prædiketekst Matthæus 18,23-35

Prædikested Skulle have været Helligåndskirken i København

Prædiken ID P211143-02

Kilde (I Guds Bismær, 23-35. Prædiken blev forbudt.)

II.

DYBT hælder Aaret i sin Gang. Det er Kirkeaarets sidste Søndag. Og paa den kommer Texten til os med en af Jesu alleruhyggeiligste Historier. Det er Historien om den alforbarmende Guds Barmhjertighed, der slap op. Gud mødte et Menneske, hvem Gud kom til kort over for med sin Godhed; og saa fik det Menneske Guds Vrede at smage.

Tonerne om Guds Vrede høres sjældent hertillands. Forsaavidt vort Folk overhovedet længere har nogen Forestilling om Gud, saa er det den, at han er en skikkelig og medgørlig Bedstefar, med hvem det hele ordner sig nok. Kirken retter sig efter Folkereligionen i Stedet for at kræve, at Folkereligionen skal rette sig efter Kirken. Den slækker paa Sandheden. Den har ladet sig trænge op i en Krog. Smil lidt: Præsterne faar 12 Øre pr. km., de cykler, Politimestre og Dommere faar 20 Øre. Eller regner man med, at Præsterne faar Hjælp fra det overnaturlige til at træde Pedalerne; derfor kan der kun tilkomme dem lidt mindre i Godtgørelse. Men Præsterne har fra deres Beskedenheds Krog selv sluppet Vinden i Sejlene. Man skal være beskeden og ydmyg af Hjertet. Derfor maa man ikke komme paa tværs af Folk. Derfor skal man udøse Velsignelse over dem i alle deres Idrætter. Et Par Mennesker aflægger Løfter til hinanden for Tid og Evighed foran Herrens Alter. Et Par Aar efter stiller de sammesteds med et Par nye Partnere og

aflægger Evighedsløfter. Og naar vi Præster skal til at begrave vore kære Medborgere, saa har de været Helgener til Hobe og er lige saa højsalige som i gamle Aarhundreder. Kirken er blevet tandløs og medgørlig. Vi Præster har glemt eller fortier Evangeliet om Guds Vrede.

Unge Mennesker klager stundom over eller gør Nar af, at de ikke forstaar noget af Kirken. Det er der jo heller ingen, der har sagt, de skal. Tværtimod. Kristendommens Kraft og Skønhed ligger i, at den er uforstaaelig — bringer Bud fra en Verden, der er os des dyrebarere, fordi den ligger over vor Forstand. Men Ungdommen har Ret i, at Kirken ikke længere drager den eller har Myndighed over den. Og hvorfor? Fordi Kirken er imødekommende og elskværdig og ser efter Proselytter. Den er blevet bange for 2 Hovedord hos Kristus: Tugt og Krav. Men en Herre, der intet forlanger, og for hvem det er ligegyldigt, hvordan han tjenes — ham vil den Ungdom, der duer, aldrig interessere sig for. Naar de Unge uimodstaaeligt blev draget af Kristus, var det, fordi han aldrig var Skulderklapper og Dusbror. Han krævede den rige Ynglings Penge. “Staa op og følg mig — og de stod op og forlod alle Ting og fulgte ham.”

Hvad vilde Kristus her paa Jorden efter?

Han havde det jo meget bedre derhjemme mellem de harpespillende, glade Engle paa Sirius eller, hvad den Stjerne nu hedder, der hvor Guds Trone staar? Ja, men han kunde ikke opgive Jorden. Hans Egede syntes, det var Synd for de stolte Nordmænd, som var blevet glemt deroppe i Grønland, at de skulde leve der som Hedninger til evig Tid. Denne skønne Verden, som Gud havde skabt, men som var falden saa dybt i Guds Fjenders Vold — Jesus kunde ikke opgive den. Den skulde restaureres — bringes tilbage til sin oprindelige Skikkelse, blive fin og skøn, som den var i Tidernes Gry, da Gud lo af Glæde over sit Skaberværk som en Digter over sit, endnu før han har faaet det skrevet ned. “Se, alt er saare godt.” Nuvel, Verdensfrelseren tog da det Job paa sig at bringe Jorden ind i den Tilstand, at den kunde finde tilbage til Gud. Han har sagt det saa klart i den Bøn, der mere end noget andet af hans er hans Program: Dit Rige komme! din Vilje ske paa Jorden!

Derfor er det først og fremmest Daad, han har kaldet os til, da han gjorde os til sine Disciple. At være kristen er det stikmodsatte af at være passiv. Der er nemlig to Maader, man kan gavne Guds Fjende paa — og jeg ved ikke, hvilken af dem der er den farligste. Den ene er at være aktiv til det onde, den anden er at være passiv i det gode.

Nogle tror, at det at være kristen er Kirkegang og Bøn, Salmesang og Bibellæsning. Det har ikke Spor med Kristendom at gøre — ikke mere end at købe Skosvæerte har med en Støvlepudder at gøre. Bøn og Bibel, det er vort Arsenal. Der henter vi Kræfter og Indsigt til vor Kamp for Gudsriget paa Jorden.

Mennesker kan bilde sig ind, at Kristendom er at være et frelst Menneske. Det har ikke Spor med Kristendom at gøre. Hvilke velbehagelige Følelser man kan naa til angaaende sig selv og Forholdet til det hinsidige, er Kristus helt uinteressert i. Det, han spørger efter, er: Duer du til Kampfælle? At være kristen er at være i en Tilstand af evig Konflikt. Konflikt med Gud, med sig selv, med Verden. Min egen Lyst er ikke længere min Diktator. Jeg har faaet højere Guder end mig selv. Og det, der sker i Verden, er ikke mig ligegyldigt. Jeg kan ikke lukke mig inde i en Kirke eller et Missionshus som i et Beskyttelsesrum: “Lad nu Syndens Bomber drysse udenfor! *Jeg* har det godt med min Gud herinde.” Da vil Jesus sige til os paa Dommedag: “Ikke hver den, som siger “Herre, Herre!”, skal indgaa i Himmeriget, men den, der gør Guds Vilje. — Du lade og onde Tjener, som vidste, at jeg sanker, hvor jeg ikke spredte, hvad har du gjort med det Talent, jeg betroede dig?”

“Der maa ikke tales Politik i Kirken,” siger Djævelen. Han siger det med Kejserens Mæle, for Kejseren er interesseret i, at Præsterne tier stille til hans Uhumskheder. Og han siger det med de fromme Kristnes Mæle; for de fromme Kristne har bildt sig ind, at Kristendommen ikke har med andet at gøre end dem og Gud — og uden for ligger Verden.

Djævelen lyver, som det er hans Skik.

“Jamen, Politik hører vi om i Radio og læser vi om i Avisen.” Ja — men paa hvilke Maader! I Kirken skal vi høre om Politik, stillet i Forhold til Guds Vilje.

“Dit Rige komme,” bad Frelseren.

Hvis Kejseren er en god Mand, hvis Staten er en sand kristelig Stat, der arbejder for Guds Riges Virkeliggørelse, da velsigner Kirken dem. Men støder Gud og Kejseren sammen, da ve den Kirke, som er utro og tier og ved sin Tavshed giver Kejseren Ret.

Og den maa ikke heller nøjes med at protestere i al Almindelighed. Den maa nævne Tingen ved sit rette Navn.

Og det er bedre at tage fejl ved at tale end at tage fejl ved at tie.

Der er en Mand, der hedder Hjerl-Hansen. Han skød maaske over Maalet med sine Ord. Men hvor maatte det harme En at se de Overfald, Sjapdanskere strax var til Rede med, naar det dog er vitterligt, at Gudinden Venus holder vort Rige bitrere besat end nogen anden Magt. Vi hører om en halvt aandssvag Knægt, der er i Stand til at skaffe sig et halvthundrede Sengeforbindelser i Løbet af et Par Maaneder. Vi ser vore egne danske Piger aabenlyst bole med en fremmed Krigsmagts Tropper. Har den kristne Kirke ikke Pligt til at raabe Vagt i Gevær! Til utrætteligt at pege paa, at den ypperligste af alle Guds Gaver er Kærligheden — den er Livet mellem Mand og Kvinde, Børnenes Skaber, Hjemmets Grund. Ve over de Mennesker, der handler ilde med den! Guds Vrede over det Folk, der øder sine Værdier!

Der er et andet Omraade, hvor Kirken uden at trættes maa holde Folket Kravet for Øje. Vort danske Fædreland ser den danske kristne Menighed paa som en dyrebar Guds Gave. Ogsaa der gælder det, at enhver Guds Gave tillige er en Opgave; hans Naade er en Sæd, der *skal* bære Frugt. Vi kan ikke nøjes med at elske vort Fædreland med en Stemmeseddel, lidt Alsang og lidt Ewald-Fester. Vi kalder os Demokrater, men alt for mange gaar utvungne ind med deres Arbejde og Evner for de stikmodsatte Ideers Sejr. Halte kan ej Kærligheden. Guds Forbandelse over den, der vil tjene to Herrer og bære Kappen paa begge Skuldre. Vi hører om andre Nationer, der tager sig de tungeste Ofre paa for deres Land, brænder selv Byer og Afgrøder af, at ikke de skal gøres til Bytte. Lad os ikke være saa overfladisk og ukristeligt et Folk, at vi ikke vil forstaa, at Kærlighed kræver Offer. Med Ærbødighed gaar vore Tanker til Finland og til Norge med deres kristne Heltemod, det, Gud vil lønne, ihvorvel det altid er Løn nok i sig selv at gøre det gode og rette.

Og der maa nævnes en tredie Ting.

Vort lille danske Samfund blev for nogen Tid siden rystet ved den Skæbne, som pludselig overgik en Del af vor Befolkning — en Del, vi sætter lige saa højt som enhver anden Del. Saa kristent et Folk er vi dog, at det overalt vakte Smerte og Harm. Men saa daarligt et kristent Folk er vi, at vi dog lod det ske uden at prøve med andre Midler end Protester. Jeg ved, at mange af mine Præstebrødre har været saa kristeligt forbitrede, at de har fablet om at udelukke fra Kirken ethvert Element, der støtter den Ubarmhjertighedens Aand, som her gav sig til Kende. Vi ved, Guds Ubarmhjertighed rammer den, der træder hans Barmhjertighedsbud under Fødder.

— — —
Ja, det giver den aandelige Spænding over vort Liv i disse Dage, da Danmark er hængt op i Guds Bismer: bliver vi vejret og fundet for let? Er vi overhovedet et kristent Folk mere, eller vil Gud Herren blankt kassere os?

Vi maa være forsigtige, lyder det. Hvor staar der i Skriften om Forsigtighed? Var Kristus forsigtig, da han gik til Død og Grav? En Folketingsmand kan faa sig selv til at ytre, at det er Tegn paa vor høje Kultur, at vi forstaar at bære Maske. En anden Samfundsstøtte oplyser, at det gør ikke noget, vi lyver, naar blot vi ved, vi lyver. Vi kan have det i Hjertet uden at vise det. Javisst, Frederik VII udnævnte ogsaa en Mand til Kammerherre paa Betingelse af, at han ikke sagde det til nogen.

Men naar vi nu har talt med hinanden om Guds Vrede, saa vover vi at gøre en Kovending — i yderste Ydmyghed — og atter ty ind til hans Barmhjertighed. Vi ved, han er den, der kan tilgive Synder; vi ved, at en ny Aand kan komme fra ham. Og er det dog ikke et Lyspunkt, at der er mange, der spejder og beder og længes. — Naar Publikum i Det kgl. Teater klapper saa hjerteligt efter Kong Christian i Fiskerne, saa er det ikke blot en Hyldest for den saltfriske Maade, Mogens Wieth synger den paa, ikke blot en Tak til den store, syge Digter fra de gamle Dage, der gav os Verdens stolteste Sang — ikke blot en ærbødig Hjertenstanke til vor kære Kong Christian i hans Ensomhed, men det er især en Tanke af stormende Tak til den danske Flaades Karlfolk. De har jo vist os Mod og Mandshjerte. Og der er en Ungdom, der viser os, og en Ungdom, der brænder efter at vise os, at de ved meget godt, at Kærlighed og Offer hører sammen, og at de elsker Danmark just saadan.

Men det er ikke nok. Det er ikke Danmark, vi skal sætte Livet ind for, det er det kristne Danmark, d. v. s. det er det Guds Rige paa Jorden, hvoraf det kristne Danmark er en Provins — hvor Sproget er Sandhed, Loven er Retfærdighed, og Omgangsformen mellem Folkene Barmhjertighed.

Der er en Læge etsteds i Jylland, der engang ved en Fest udbragte en Skaal for Hitler — ja, det er længe siden, det var før 9. April. Nogle Missionsfolk protesterede. Saa raabte Lægen: “Der er Titusinder, der er rede til at give deres Liv for Hitler; hvor mange af jer vil gøre det for Kristus?”

Det var et Ord, der slog.

Fiskeren Simon Peter vilde det. Morten Luther var rede til det. Ogsaa i vor Tid er der Tilvæxt i de ofredes Tal. Frederik Ramm, der nu døde af Tuberkulose her i Danmark efter Koncentrationslejr, bar en Martyrkrone. Tro mig, naar vi kaarer Kristus til den Konge, der kan lede os gennem alt, saa vil Ungdommen komme under Korsfanen, enten den forstaar lidt eller meget, rede til at stride for de højeste Maal: Retfærdighedens Rige paa Jorden. Vi har glemt at bede i vor Tid. Elektricitetens Kræfter har vi lært at udnytte og haft saa travlt med, at vi derover glemte Aandens. Nu er der faa iblandt os, der har Ro og Enfold nok til at forstaa at udnytte denne den vældigste af alle Jordens Kraftkilder. Men maatte de hænge i og holde ud, saa vi andre faar lært det igen, og der ogsaa hos os bliver en Menighed af Bøn og Tjenersind og Offervilje og Kamplyst. Saa skal Danmark faa sin Plads ikke blot med Ære ved Fredsforhandlingsbordet, men midt i Arbejdet den lyse Dag, vi beder Gud snart lade gry over Verden.